

ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙДАҒЫ ЖӘНЕ БОЛАШАҚТАҒЫ МЕНЕДЖМЕНТ ІЛІМІНІҢ ДАМУЫНЫҢ БАСЫМДЫЛЫҚТАРЫ ЖӘНЕ ҮРДІСТЕРІ

Менеджмент – заманауи бірліктер негізінде құралған әдістердің, принциптердің, сондай-ақ, құралдар мен формалардың жиынтығы негізінде кез келген ұйымның тиімділігі арттыруға бағытталған жүйе болып табылады. Қазіргі таңда менеджмент саласында болып жатқан түрлі өзгерістер мен теориялық ұғымдардың орнауы оның дамуы жағдайына септігін тигізуде. Мәселен, қазіргі кезде адамның түрлі мінез-құлқын анықтауға арналған технологиялық жаңалықтарды енгізу көзделуде. Біз білетіндей, осы уақытқа дейін менеджмент саласында теорияның негіздері арқылы практикалық жұмыстар жүргізілді.

Қазіргі таңда менеджмент ілімінің дамуы басымдықтарын анықтауда келесідей белгілерді атап өтуге болады. Олар:

- жоспарлау және ұйымдастырушылық мәдениеті дамуда;
- ұзақ мерзімді стратегиялық жоспарлаулар мен басқару кезінде арнайы қосымша бағыттар бойынша көптеген жұмыстар жүргізілуде;
- жаңа бағыттар негізінде жұмыс жасайтын менеджменттің құралдары қазіргі таңда тек қана коммерциялық салаларда ғана емес, сонымен қатар, мемлекет секторларда да маңыздылыққа ие болуда;
- салаларды дамыту және басқару бойынша менеджменттің жаңа құралдары мен әдістерін дайындау бойынша дамыту жұмыстары жүріп жатыр.

Қазіргі таңда еліміздегі барлық кәсіпорындар бойынша ұйымның табысы, бәсекеге қабілеттілік қасиеті, табыс факторын әсер етуші көздерді анықтау, қызметтің тиімділігі мен пайдалылығын арттыру маңызды процесс болып табылады. Кәсіпорын осы аталған маңызды факторларға қол жеткізу мақсатында менеджменттің қазіргі заманға сай әдістерін қарастыруы қажет болады. Осы тұста, заманауи деңгейде менеджменттік басқару тәсілін пайдалану ұйым табыстылығын арттыруы сөзсіз. Себебі, кез келген кәсіпорынның басты мақсаты пайда табу мақсатына құрылады. Кәсіпорынның мәдени нормативтерін, қағидаларын, құндылықтарын сақтай отырып, ұйымның арнайы ерекшеліктері мен образын жинақтау өте маңызды.

Қазіргі жағдайдағы және болашақ уақытта осы менеджмент саласы үшін күтілетін жаңа басымдықтар мен үрдістерді анықтап көрейік. Дәстүрлі сипатта қалыптасқан басқару, үйлестіру, орнату, дамыту, жоспарлау және бақылау процесстерінің интеграцияланған, бір орталыққа бағытталған жүйесін құру менеджменттің даму мүмкіндіктерінің бірінші сатысын анықтайды. Екіншіден, менеджментті маркетинг, бюджеттік басқару және инновациялық даму мүмкіндіктерін жасау арқылы модельдік құрылым дайындау керек. Менеджмент ілімінің дамуы үшін және оның ерекше басымдығын анықтауда, ешқашан трендтен жоғалмайтын және өзінің маңыз-дылығын барған сайын арттыратын адамның интеллектуалды шығармашылық дамыту мәселесін айта аламыз. Біз интеллектуалды шығармашылық бейімімізді арттыру арқылы инновацияны жаңа мүмкіндіктерін иеленуімізге мүмкін-дік өте жоғары. Төртіншіден, менеджмент – адами ресурстар мен капиталдардың біріктірілген ортасы болғандықтан, оларды дамыту арқылы жаңа жобаларды жасау, интеллектуалды көшбасшы дайындау, ұйымның жаңа имиджін қалыптастыру және оны ұзақ уақыт бойы ұстап тұру мүмкіндіктерін иеленеміз. Менеджменттің дамуы ісіндегі тағы бір жағдай – ішкі жағдай-ларды әрқашан тұрақты әрі тең дәрежелі динамиканы қалыптастыру үшін қажет болатын маңызды ресурстарды дамыту мәселелерін шешеді. Қазіргі таңда заманауи деңгейде менеджментті дамыту басымдықтары мен үрдістері: адам, ұйым және мемлекеттік факторларды ескеру арқылы жаңашалан-дырылған идеяны дайындау арқылы қол жеткізіледі. Дәстүрлі жүйе бойынша менеджменттің жұмыс жасау процесі бір айналымды циклді құраса, қазіргі таңда күн сайын емес, секунд сайын дамып жатырған заманауи менеджмент саласындағы ерекшеліктер бойынша жұмыс жасау өте маңызды.

Қазіргі менеджмент – басқару саласының барлық типтік сұрақтарына жауап беретін, арнайы стратегиялық әдіс-тәсілдер жинақтаған, адами фактор ерекше айқындыққа ие болады. Заманауи менеджменттің даму басымды-ғының тағы бір жарқын мысалы – дамыған байланыс түрін көрсетуі. Кез кел-ген ұйым адами факторларды ынталандыра отырып, көздеген нәтижеге қол жеткізуі кезінде нақты әдістер бойынша жұмыс жасауы және жұмыс процессін әрқашан жетілдіріп отыруы, тек ұйым үшін ғана пайдалы емес, сонымен қатар мемлекет үшін де маңызды нәтижеге ие

болады. Себебі, елімізде жаңа менеджменттің кілтін тауып, оны қолдана білсек, жоғары дамыған елдер мысалдарындағы кәсіпорындар қатарына қосыла аламыз. Сондықтан адам капиталдарының жұмысы емес, нақты әрі дұрыс ойластырылған стратегиялық жоспарлау және бақылау қазіргі менеджмент-тің бізге беріп отырған ең басты мүмкіндігі бола алады.

Әдебиеттер

1. Абчук, В. А. Менеджмент в 2 ч. Часть 1 : учебник и практикум для вузов / В. А. Абчук, С. Ю. Трапицын, В. В. Тимченко. – 3-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 239 с.
2. Генкин, Б. М. Мотивация и организация эффективной работы (теория и практика) : монография / Б. М. Генкин. Москва, 2020. — 352 с.
3. Елиферов, В. Г. Бизнес-процессы: регламентация и управление: учебник, 2021. – 319.
4. otherreferats.allbest.ru»management/00177141
5. Бердалиев К.Б. Стратегиялық менеджмент: оқулық, Алматы 2011.- 219-222 б.

Vasilchenko V., 3rd year (Karaganda Buketov University)
Scientific advisor - Candidate of Economics, Associate Professor Daribekov S.S.

THEORETICAL ASPECTS OF THE SHADOW ECONOMY

Shadow activity is a part of any economic life around the world, and almost all communities try to control this activity through education, punishment or prosecution. Since the informal economy has an impact on all types of economic activity, it can lead to a violation of the stability of sovereignty and entail threats to the security of the country. Therefore, analysis and research in the sphere of the shadow economy are important for our country and for other countries in general.

Researchers trying to measure the size of the informal sector primarily address the issue of definition. There are several dozens of definitions of the sphere of the economy "outside the state" and its individual sectors in modern scientific literature: shadow, criminal, unregistered, "gray", illegal, unobserved, unofficial, informal, underground, "black", etc. It should be noted that this variety of terms is also characteristic of foreign research: informal, underground, black market, subterranean, unfair, shadow, second, etc.

For a better understanding of the shadow economy and the definition of its concept, there are various approaches to the study of this sector, which are presented in Figure 1.

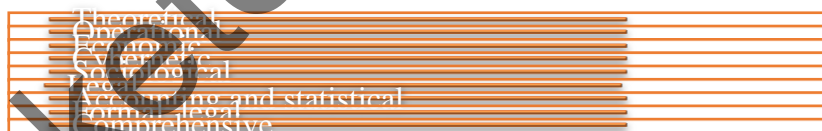

Figure 1 Approaches to the study of the shadow economy

Note - Compiled by the author on the basis of theoretical generalizations

The theoretical approach is more typical for domestic and Russian researchers, and represents the shadow economy as an economic category reflecting a complex set of economic relations [1].

Foreign researchers are more inclined to the operational approach, which defines the shadow economy by measuring it through actions [2]. This kind of approach is used in the course of solving statistical, applied problems, formulating recommendations on improving legislation and making adjustments to the ongoing socio-economic policy.

Traditionally, the list of specific tools peculiar to the economic approach includes:

- the study of the influence exerted by the shadow economy on the degree of effectiveness of the economic policy, the use and distribution of available economic resources;
- development of reliable methods for its objective assessment and measurement.

Economic concepts explore the shadow economy not only within the framework of an institutional approach, but also at the global, macro and micro levels.

From the point of view of sociological concepts of the shadow economy, this sphere is considered